

KURENDA SZKOLNA

za Miesiąc Czerwiec 1867 r.

№ 6.

L. 172.

s.

W celu obsadzenia posady *pomocnika* przy szkole trywialnej w *Trzebinii*, do której przywiązana jest płaca 126 złr. a. w. rocznie z funduszu gminnego pobierać się mająca, ogłasza się niniejszem *konkurs*.

Kandydaci chcący tę posadę pozyskać, mają podania swoje allegatami opatrzone najdalej do dnia 15. Sierpnia b. r. drogą właściwą nadesłać.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 24. Czerwca 1867.

L. 159.

s.

Na mocy prezenty przez Radę gminy Alwerni wydanej zamianował Konsystorz tymczasowego *nauczyciela* szkoły trywialnej na Alwerni p. *Jana Jakiewicza* stałym téjże szkoły *nauczycielem*.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 6. Kwietnia 1867.

L. 233.

S.

Na podstawie reskryptu W. c. k. Namiestnictwa Lwowskiego z d. 8. Maja b. r. do L. 25484 czyni się niniejszem wiadomo, że od roku szkolnego 1867/8 zacząwszy nie będą udzielane z publicznego funduszu szkolnego zapomogi piéniężne.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.
Kraków dnia 28. Maja 1867.

L. 232.

S.

Profesor gimnazyalny w Salcburgu Dr. Jan Woldrich sporządził model klimatologiczny, o którego przeznaczeniu, tudzież cenie, za jaką nabyć go można, następujący Reskrypt W. c. k. Namiestnictwa Lwowskiego z dnia 17. Maja b. r. do L. 30506 szczegółowo mówi:

R. f. Statthaltereii in Lemberg. Nr. 30506. An alle k. k. Gymnasial- und Realschul-Direktionen und Konsistorien.

Der Professor am k. k. Salzburger Gymnasium, Dr. Johann Woldrich, hat ein klimatologisches Modell konstruirt, welches als Lehrhilfsmittel verwendbar ist. Ein Exemplar dieses Modells sammt Beschreibung kostet 20 fl. d. W.

Wovon das hochwrd. Konsistorium im Grunde des h. Erlasses des k. k. Ministeriums für Kultus und Unterricht vom 8. Mai 1867 B. 1812 mit dem Bedeuten in Kenntniß gesetzt wird, die mit den Hauptschulen verbundenen Realschulen und Gewerbeschulen auf das bezeichnete Modell aufmerksam zu machen.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.
Kraków dnia 28. Maja 1867.

L. 244.

S.

Wys. c. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia dekretem z dnia 4. Maja b. r. L. 1666 poleca, ażeby tabele do nauki różnych gałęzi go-

spodarstwa, wydawane w zakładzie artystycznym i litograficznym Antoniego Hartingera i syna w Wiedniu, przy ulicy „Mariahilf“, L. 117. przy nauce w szkołach ludowych i w szkołach powtarzania do pomocy były używane. Jak zaś przy używaniu onych postępować należy, poucza następujący reskrypt W. c. k. Namiestnictwa z dnia 24. Maja b. r. L. 29509.

R. k. Statthalterei in Lemberg. Nr. 29509. An das hochwürdige Consistorium in Krafau.

Uiber Anregung des Ausschusſrathes der k. k. Landwirthschafts-gesellschaft in Wien, Freiherrn von Babo, und unter Einflußnahme der genannten Gesellschaft sowie unter Betheiligung spezieller Fachmänner hat das artistisch-lithographische Institut von Anton Hartinger et Sohn (Wien, Mariahilfer-Strasse, Nr. 117) die Herausgabe von „Landwirthschaftlichen Tafeln“ unternommen.

Bis jetzt sind nachbenannte Tafeln, eine jede mit dem entsprechenden erläuternden Text versehen, herausgegeben worden:

1. Obstbau, zusammengestellt und beschrieben von A. Freiherrn von Babo, Direktor der Obst- und Weinbauschule in Klosterneuburg.
2. Weinbau. Von demselben.
3. Kellerwirthschaft. Von demselben.
4. Düngerlehre. Von demselben.
5. Drainage. Von Otto Schmidt, Drainage- und Wiesenbau-Ingenieur.
6. Wiesenbewässerung. Von demselben.
7. Bienenzucht. Von Dr. L. J. Melicher, Ausschusſrath und Lehrer des niederösterreichischen Bienenzucht-Vereines.
8. Gemüsebau. Von Rudolf Abel, Samenhändler und Handelsgärtner.
9. Hopfenbau. Von Franz Wilhelm Hofmann, Wirthschafts-rath.
10. Seidenraupenzucht. Von demselben.
11. Künstliche Fischzucht. Von Dr. Gustav Jaeger.

Der Preis einer jeden dieser Tafeln beträgt Einen Gulden österr. Währung, und sind dieselben selbstverständlich auch einzeln zu beziehen. Das hohe k. k. Ministerium für Kultus und Unterricht fand mit Erlaß vom 4. Mai 1867 Z. 1666 diese „landwirthschaftliche Tafeln“ als ein geeignetes Hilfsmittel für den Unterricht in Volks- und Wiederholungsschulen zu empfehlen, wobei Folgendes zu bemerken ist:

Nach der Natur solcher Tafeln kann der Text neben den Abbildungen, und wie hier, gleichsam als deren Umrahmung, den Gegenstand nicht so erschöpfend erklären, daß er ohne weitere Zusätze und eingehende Erklärung von Seite des Lehrers ausweichen würde.

Diese Tafeln etwa nur so zu verwenden, daß man sie unter Glas in Rahmen an den Wänden des Schulzimmers aufhängt, würde nur von geringem Nutzen sein. Die Abbildungen sind auch in ihrem Maßstabe zu klein gehalten, als daß sie aus der Ferne und von vielen Schülern zugleich betrachtet werden könnten, wie etwa Landkarten in breiten derben Linien, oder Abbildungen von Maschinen- und Zeichenvorlagen in einem großen Maßstabe, der die Vorlage auf den gemeinsamen Schultafeln von allen Schülern deutlich erkennen läßt.

Es werden daher bei einer gemeinsamen Erklärung der Abbildungen durch den Lehrer in einer Schule mehrere Exemplare nothwendig sein, die gruppenweise vertheilt werden, oder bei dem Vorhandensein nur eines Exemplars für die Schule, wird der Lehrer die erwachsenen Schüler für die ein solcher Unterricht vorzugsweise nützlich erscheint, vor dem Bilde zu einer kleinen Gruppe versammeln müssen; denn ein genaues Betrachten ist, um den Gegenstand klar und richtig zu erkennen, zum Verstehen unerläßlich. Im Ubrigen liegt es in der Natur der Sache, daß wenn einerseits die Anschaffung mehrerer Exemplare einer und derselben Tafel für die Schule größere Kosten verursacht, andererseits wenige Schulen in der Lage sein werden, von allen Tafeln gleich großen Nutzen ziehen zu können; es werden vielmehr für manche Schulen die einen erforderlich, die anderen entbehrlich erscheinen, je nach den Kulturen, die in den einzelnen Gegenden betrieben werden.

Indem sich die in Rede stehenden Tafeln als ein zweckmäßiges Lehrmittel nicht nur für die Volksschulen, sondern ganz besonders auch für die Lehrerbildungsanstalten darstellen, so wurden dieselben in gleicher Weise für die letzteren Bildungsanstalten als empfehlenswerth bezeichnet.

Dies wird dem Hochwürdigem Consistorium zur weiteren gefälligen Veranlassung mitgetheilt.

Lemberg den 24. Mai 1867

Z Konsystorza Jnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 8. Czerwca 1867.

L. 218.

S.

Z upoważnienia Wys. Władz rządowych zawięzało się we Lwowie Towarzystwo ogrodniczo-sadownicze pod przewodnictwem J. W. Alfreda hr. Potockiego, jako Protektora i J. W. Włodzimierza hr. Rusockiego jako Prezesa.

Przystępując jako członkowie do towarzystwa będą mieli PP. Nauczyciele sposobność bardzo małym kosztem, bo płacąc tylko 3 zhr. w. a. rocznie, brać udział w pracach i korzyściach Towarzystwa. Korzyści te będą głównie zależeć w tém, że Towarzystwo będzie hodo- wało w swoich zakładach owoce i warzywa najodpowiedniejsze naszemu krajowi, a potem będzie szezepy i nasiona z takowych daleko taniiej przedawać, niż ich teraz nabyć można, dalej będzie Towarzystwo roz- szerzać nie tylko naukę sadownictwa i ogrodnictwa, ale oraz zakładać szkółkę drzew owocowych w kraju, nareszcie będzie wszelkimi spo- sobami rozszerzało zamiłowanie do ogrodnictwa i sadownictwa między ludem wiejskim, co niezawodnie przyczyni się wiele do uobyczajenia tegoż i podniesienia gospodarstwa krajowego.

Nadto ma zamiar Towarzystwo przy szkole ogrodniczej, którą za- łoży, otworzyć także kurs ogrodnictwa i sadownictwa, dla alumnów i preparandów na wiejskich nauczycieli, a nauka jaką zaczerpną przy- szli dusz starownicy i nauczyciele wiejscy pod kierunkiem znakomitego w praktyce a uczonego w teoryi dyrektora zakładów Towarzystwa Pana Konstantego Pietruskiego, nie mało obiecuje korzyści.

Oprócz tego nie myśli Towarzystwo ograniczyć się tylko na sa- downictwie i ogrodnictwie warzywném, ale rozszerzy z czasem działanie swoje na chmielarstwo, pszczelnictwo i jedwabnictwo.

Konsystorz żywi nadzieję, że pp. Nauczyciele nie odmówią popar- cai szlachetnym usiłowaniom a obiecującym tyle pożytku dla kraju i szkoły i nie tylko sami przystąpią jako członkowie do Towarzystwa, ale zachęcą także do tego gospodarzy oddających dzieci do szkoły, bo też jak pisze Krasieki:

„Ogrodu miła praca, zaprawą niewinną,
Staje się użyteczną, staje dobroczynną;
A gdy czucia zbyt tkliwe łagodzi, rozpędza,
I tego, który cierpi i drugich oszczędza,
Mścimy się nad innymi, iż się nudzim sami,
Nie zna troski, kto prace dzieli zabawami.
Znajdzie ogrodów sprawca, co ująć, co sadzić.
A choćby go zły skutek mógł niekiedy zdradzić,
Jak się zwykle przygody nadarzają z wiekiem,
Lepiej zrządzić nad gruszką, niżli nad człowiekiem.“

Na liście subskrypcyjnej ma być wymienione imię i nazwisko, godność, miejsce stałego pobytu i ostatnia poczta, a prócz należitości za rok w kwocie 3 złr. a. w. należy się opłata 5. złr. a. w. tytułem wstępnego.

Do pobierania pieniędzy jest upoważniony p. Ludwik Pierożyński, Dyrektor Izby obrachunkowej przy wydziale krajowym i Vice-prezes Towarzystwa we Lwowie.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 12. Czerwca 1867.

Nr. 302.

S.

Konkurs.

W celu obsadzenia opróżnionej posady pomocnika nauczyciela przy szkole w Grybowie dyecezyi Tarnowskiej, do której jest przywiązana roczna pensya w kwocie 150 złr. i 24 złr. na mieszkanie, rozpisuje się niniejszem konkurs, według obwieszczenia Konsystorza Tarnowskiego z dnia 31. Maja b. r. L. 454.

Ubiegający się o tę posadę mają prośby swoje własnoręcznie napisane i dokumentami należytymi co do uzdolnienia i zasług opatrzone,

Władzy Konsystorskiej za pośrednictwem zwierzchności właściwych nadal do 30. Lipca b. r. przedłożyć.

Z Konsystorza Jlnego Dyec. Krak.

Kraków dnia 27. Czerwca 1867.

L. 172.

S.

C. k. Radca szkół Dr. Macher wizytując w bieżącym roku szkoły ludowe wiejskie w tutejszej dyecezyi będące, poczynił liczne spostrzeżenia, na które w raporcie swoim zwrócił uwagę W. c. k. Namiestnictwa Lwowskiego

W skutek tego wydało Prezydium W. c. k. Namiestnictwa odezwę z dnia 11. kwietnia b. r. z L. 3095/pr., której najważniejsze, Wielebne Dozory dystryktowe najmocniej obchodzące, ustępy Konsystorz Wielebnym Dozorom szkół w kopii komunikuje a oraz kopie wydanych z téjże daty do świetnego c. k. urzędu powiatowego w Krakowie i w Chrzanowie reskryptów załącza i to w tym celu, aby Wielebne Dozory jużto w swoim zakresie działania, jużto z pomocą Szanownego Duchowieństwa parafialnego, które zawsze składało dowody wielkiej gorliwości o podniesienie oświaty ludowej, już téż w porozumieniu z c. k. Urzędem powiatowym, który bez pomocy Wielebnego Dozoru i Szanownego Duchowieństwa skutecznej działalności w sprawach szkoły dotyczących nie mógłby rozwinąć, do usunięcia przeszkód zaszczerpienie i wzrost oświaty tamujących dzielną rękę przyłożyć zechciały.

Odpis ustępu końcowego Reskryptu W. c. k. Prezydium Namiestnictwa Lwowskiego z dnia 11. Kwietnia b. r. do L. 3095/pr.

Aus dem bezogenen Bistationsberichte habe ich mit Vergnügen entnommen, daß die erwähnten Landschulen des Großherzogthums Krakau in den letzten

Jahren eine praktische Richtung genommen, und in ihren Lehrplan auch einzelne Zweige der Landwirthschaftslehre u. z. über Ackerbau, Viehzucht, Obstbaum-, Bienen- und Seidenwürmerzucht einbezogen haben.

Die Schulen in Liszki, Krowodrza, Łobzów, Filipowice und Alwer-
nia sind noch nicht im Besitze eines Grundstückes, daher daselbst der obervähnte Zweck nicht erreicht werden kann.

Ich fordere deshalb unter Einem das betreffende Bezirksamt auf, sich die Gewinnung eines Grundstückes für die gedachten Schulen aus Ortsmitteln an-
gelegen sein zu lassen.

Indem man unter Einem die k. k. Bezirksämter in Krakau und Chrzanow auffordert, dafür zu sorgen, daß die hie und da schon bestehende Obstbaumschule gehörig eingezäunt, und wo noch kein Inventarialbienenstock besteht, ein solcher aus Gemeindemitteln angeschafft werde, wird das hochwürdige Consistorium er-
sucht, dahin zu wirken, daß an jeder Schule, die einen Grund, aber keine Obst-
Baumschule besitzt, eine solche vom Lehrer sofort angelegt, ferner, daß die Land-
Wirthschaftslehre nach Thunlichkeit an allen Schulen eingeführt und in vorherrschend
praktischer Richtung behandelt werde.

In dem Visitationen-Berichte wird auch bemerkt, daß sich an vielen Schulorten die benachbarten Lehrer, hie und da 7 bis 8 eingefunden haben. Es verdient hervorgehoben zu werden, daß manche Lehrer in 4—5 Schulen der Visitation beiwohnten, was denselben zum Lobe gereicht.

So günstig auch die Schulzustände der Landschulen des Großherzogthums Krakau geschildert werden, so hat der genannte Schulrath dennoch auf manche Uebelstände und Gebrechen hingewiesen, welche an einigen Schulen bezüglich der Ertheilung des Unterrichtes wahrgenommen wurden.

(Ciąg dalszy nastąpi)

ANTONI

Biskup Amatunt, i Wik. Apost. Krak.

X. Paweł Russek

Kancelarz.